

МОНІТОРИНГ ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

Аналітичний звіт

Період моніторингу – липень 2021 року

I. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ (порушення, які мають вплив на необмежене коло осіб)

1. Доступ до інтернету. Недотримання принципу “законності” обмеження права на свободу вираження поглядів

1) Блокування веб-ресурсів в позасудовому порядку

- а) Указом Президента України №304/2021 від 23 липня 2021 року «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 липня 2021 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”¹ застосовано такий вид санкцій, як заборона Інтернет-провайдерам на надання послуг з доступу користувачам мережі Інтернет до **12 (дванадцяти) веб-сайтів**.

Продовжують діяти Укази Президента України, якими введено в дію рішення РНБО щодо блокування веб-ресурсів, а саме:

- від 24 червня 2021 року №266/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”² застосовано такий вид санкцій, як блокування інтернет-провайдерами доступу до ресурсів, у тому числі до їх субдоменів до **62 (шестидесяти двох) веб-сайтів**;
- б) від 24 червня 2021 року №265/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року «Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”³ заблоковано ще **15 (п’ятнадцять) веб-сайтів**.
- від 21 травня 2021 року №203/2021⁴ про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)", яким застосовано такий вид санкцій, як “інші санкції, що відповідають принципам їх застосування, встановленим Законом”

¹ <https://www.president.gov.ua/documents/3042021-39449>

² <https://www.president.gov.ua/documents/2662021-39265>

³ <https://www.president.gov.ua/documents/2652021-39261>

⁴ <https://www.president.gov.ua/documents/2032021-38949>

(мається на увазі Закон України “Про санкції”), а саме: **блокування Інтернет-провайдерів** доступу до низки веб-ресурсів, у тому числі до їх субдоменів, яким заблоковано **468 веб-ресурсів**;

- від 03 квітня 2021 № 140/2021⁵ “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 квітня 2021 року “Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”, яким заблоковано доступ до **2-х (двох)** веб-ресурсів та інших доменів, які будуть використовуватися однією з російських юридичних осіб;
- від 23 березня 2021 №109/2021⁶ «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 березня 2021 року «Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», яким заблоковано доступ до **20 (двадцяти)** веб-ресурсів;
- від 14 травня 2020 року № 184/2020, яким введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2020 року “Про застосування, скасування і внесення змін до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)”, яким застосовуються, скасовуються і вносяться зміни до персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), запропонованих Кабінетом Міністрів України і Службою безпеки України⁷. В такий спосіб заблоковано **240 веб-ресурсів**.

Ці Укази продовжують неодноразово критиковану практику блокування веб-сайтів на підставі Указів Президента України від 15.05.2017 року⁸, від 14.05.2018 року⁹ та від 19.03.2019¹⁰, на що вже зверталась увага у аналітичних звітах за результатами Моніторингу порушень цифрових прав в Україні¹¹.

Загалом в наведений спосіб **наразі заблоковано 647 веб-ресурсів**¹².

2) *Блокування веб-ресурсів в судовому порядку, незважаючи на відсутність такого засобу забезпечення кримінального провадження в КПК України*

- а) ухвалою слідчого судді Солом’янського районного суду м. Києва від 24.06.2021 (оприлюдненою у ЄДРСР 05.07.2021) у справі № 760/15449/21¹³ відмовлено у задоволенні клопотання про скасування арешту майна, накладеного в межах кримінального провадження на доменне ім’я casino.ru, який заблоковано на підставі ухвали суду від 14.04.2021 шляхом накладення арешту на майнові права інтелектуальної власності, які начебто виникають у користувачів веб-сайтів. Незважаючи на те, що власником веб-сайту зверталась увага суду на те, що веб-ресурс casino.ru не пов’язаний з організацією, проведенням та наданням можливості доступу до азартних ігор в мережі інтернет, не входить до онлайн-системи організації та проведення азартних ігор та не є веб-сайтом організатора азартних ігор, а має виключно інформаційний характер, діяльність якого спрямована на збір, накопичення, обробку та аналіз даних на основі інформаційних технологій (що підтверджувалось висновком науково-правового дослідження та висновком експерта), суд зазначені доводи не врахував і в задоволенні клопотання відмовив, посилаючись виключно на те, що ці обставини повинні встановлюватись в ході досудового слідства.

Точну кількість веб-сайтів, заблокованих в судовому порядку шляхом накладення арешту на права інтелектуальної власності, наразі точно визначити неможливо. Разом з тим, можна констатувати, що під час моніторингу у липні 2021 не знайдено судових рішень про скасування арешту на раніше заблоковані судовими рішеннями веб-сайти.

Не аналізуючи змісту веб-ресурсів, доступ до яких обмежено на підставі указів Президента та судових рішень, вважаємо за необхідне звернути увагу на незаконність застосованого до них способу обмеження доступу, який не відповідає вимогам принципів “законності” та

⁵ <https://www.president.gov.ua/documents/1402021-38381>

⁶ <https://www.president.gov.ua/documents/1092021-37481>

⁷ <https://www.president.gov.ua/documents/1842020-33629>,

⁸ <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>

⁹ <https://www.president.gov.ua/documents/1262018-24150>

¹⁰ <https://www.president.gov.ua/documents/822019-26290>

¹¹ <https://www.ppl.org.ua/monitoring/monitoring-cifrovix-prav>

¹² Див. в тому числі, М. Дворовий “Санкції та блокування веб-сайтів в Україні: як непомітно відкрити скриньку Пандори», аналітичний звіт, с. 11, режим доступу: https://dslua.org/wp-content/uploads/2021/06/Sanctions_and_Internet_UPD_2.pdf

¹³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98013969>

“передбачуваності” відповідно до частини 2 статті 10 Європейської Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

2. Доступ до інтернету. Інші причини, які призводять до обмеження поширення та отримання інформації через Всесвітню мережу в Україні

1) Мережеві атаки на веб-сайти, які призводять до порушення доступу до інформації

- а) 6 липня 2021 у другій половині дня відбувся аварійний технічний збій в роботі Інтернет-провайдерів, що забезпечують підтримку інтернет-представництв і сайтів Президента України, Служби безпеки України та інших органів державної влади України. Причинами технічного збою Державний центр кіберзахисту Держспецзв’язку назвав атаку типу DNS Amplification на сервери доменних імен, що забезпечують доступність веб-ресурсів органів державної влади та мережеву атаку, спрямовану на порушення сервісу маршрутизації мережевого трафіку, що спричинила тимчасову недоступність резервних маршрутів та відповідних веб-ресурсів. Доступність державних інформаційних ресурсів вдалось відновити до 21:00 того ж дня¹⁴.
- б) 09 липня 2021 мали місце випадки хакерських атак структур держави-агресора на веб-портал Військово-Морських сил Збройних Сил України. У результаті, відбулася публікація деяких документів та переважно фейкових повідомлень, пов’язаних з навчаннями «Сі Бриз — 2021». При цьому, жоден з документів не був отриманий в результаті витоку інформації з інформаційно-телекомунікаційних систем Збройних Сил України. Сайт Військово-Морських сил Збройних Сил України тимчасово припинив роботу через «використання вразливостей фреймворка». Крім того, проти офіційного веб-порталу Міністерства оборони України зафіксували спроби DDoS-атак (атака типу «відмова в обслуговуванні», мета якої — зробити так, щоб сайт не обслуговував користувачів, тобто перестав працювати)¹⁵.

Таким чином, у звітний період зафіксовано 10 (десять) фактів порушення цифрових прав загального характеру у вигляді обмеження доступу до інтернету, а саме доступу до понад 650 вебресурсів.

II. ПОРУШЕННЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ (порушення, які стосуються окремих осіб і не мають безпосереднього впливу на широку аудиторію

1. Порушення права на свободу вираження поглядів

1) Погрози, напади та цькування в інтернеті, тиск на журналістів

- а) дочці загиблої активістки Ноздровської, громадській активістці А.Ноздровській погрожують у соцмережах через анонс допиту начальника поліції Київщини¹⁶;
- б) народний депутат Петро Порошенко подав позов проти громадської організації “Том 14” (Bihus.Info) через “плівки Медведчука”. Він вимагає визнати протиправною бездіяльність організації по неоприлюдненню аудіозаписів телефонних розмов Медведчука В.В., про які йшлося у випусках програми журналістських розслідувань “Наші гроші”, та просить суд зобов’язати зазначену громадську організацію оприлюднити ці аудіозаписи “у тому вигляді, в якому вони були отримані”¹⁷. Подача таких явно необґрунтованих позовів має ознаки тиску на журналістів;
- в) На Харківщині в ніч на 18 липня невідомі кинули три пляшки з вогнебезпечною рідиною у двір будинку, де мешкає журналіст одного з інформаційних агентств¹⁸;

¹⁴<https://cip.gov.ua/ua/news/saiti-derzhavnikh-organi-v-zaznali-merezhevoyi-ataki-robotu-operativno-vidnovleno>

¹⁵<https://www.mil.gov.ua/news/2021/07/09/kazus-defender-rosiyani-sprobuvali-povtoriti-z-veb-portalom-vms-ukraini/>

¹⁶<https://zmina.info/news/dohczi-zagybloyi-aktyvistky-nozdrovskoyi-pogrozhyut-u-soczmerezhah-cherez-anons-dopytu-nachalnyka-policiji-kyyvshhyny/>

¹⁷<https://blogs.pravda.com.ua/authors/golovan/60e69bb7b85bb/>

¹⁸<https://hk.npu.gov.ua/news/Inshi-podiji/policzejski-vidkrili-kriminalne-provadhennya-za-faktom-pogrozi-zhurnalistu-u-xarkivskomu-rajoni/>

- г) На Черкащині охоронці агропромислової компанії перешкоджали журналісту черкаського регіонального інтернет-видання “Прочерк” Максиму Степанову. З рук журналіста вибили телефон та видалили відзняті файли¹⁹;
- г) 21 липня 2021 під час прес-конференції в Києві “(Не)дружня країна: чи безпечна Україна для білорусів, які вимушені тікати від режиму?” невідомі атакували акаунти в месенджерах комунікаційниці Центру прав людини ZMINA Ірини Іванченко. Вони протягом півгодини настирливо телефонували їй з російських номерів, 12 разів надіслали повідомлення від телеграму з кодом доступу до її акаунту. Крім того, надсилались різні повідомлення з кодами реєстрації на різних сервісах на зразок ICQ та “Мультиплексу”. На думку експерта Лабораторії цифрової безпеки Антона Кушніра, в цій ситуації ймовірніше за все мова йде про так званій “смс-бомбінг”²⁰;
- д) власник видання “Букви” (<https://bykvu.com/ua/>) поскаржився на те, що йому, як власнику зазначеного онлайн ЗМІ, у месенджері почали надходити погрози від Євгена Карася – лідера праворадикальної організації «С14»²¹;
- е) журналістка херсонської газети “Новий день” Марина Савченко заявила про отримання у Facebook образ та погроз через публікацію про ДТП²².

2) *Однчасне застосування таких способів правового захисту, як спростування та видалення (або заборона поширення) спірних відомостей без обґрунтування необхідності в цьому; невмотивованість рішень про видалення (заборону поширення) спірної інформації, що порушує європейські стандарти у галузі свободи слова*

Як зазначалось в попередніх звітах про результати моніторингу цифрових прав, в Україні активно розвивається судова практика, відповідно до якої суди зобов’язують не лише спростовувати ту чи іншу інформацію, визнану недостовірною, але й видаляти спірні відомості. При цьому, такі судові рішення, як правило, належним чином не мотивуються. Детальніше зазначену проблему описано в аналітичному звіті [“Судова практика у справах про поширення інформації в інтернеті: тенденції та проблеми правозастосовної практики”](#)²³.

В липні 2021 року під час моніторингу виявлено **7 (сім) рішень про спростування та/або видалення (заборону поширення) спірних відомостей, без належного обґрунтування необхідності в цьому**, а саме:

- а) рішення Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 14.04.2021 (оприлюднене в ЄДРСР 05.07.2021) у справі № 303/7664/19²⁴;
- б) рішення Суворовського районного суду м. Одеси від 01.07.2021 у справі № 523/16507/20²⁵;
- в) рішення Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 14.04.2021 (оприлюднене в ЄДРСР 08.07.2021) у справі № 303/7667/19²⁶;
- г) рішення Господарського суду м. Києва від 05.07.2021 у справі № 910/4007/21²⁷;
- г) постанова Київського апеляційного суду від 01.07.2021 у справі № №753/338/19²⁸;
- д) заочне рішення Шевченківського районного суду м. Києва від 05.07.2021 у справі № 761/40251/20²⁹;
- е) рішення Приморського районного суду м. Одеси від 05.07.2021 у справі № 522/19654/20³⁰.

¹⁹<https://imi.org.ua/news/na-cherkashhyni-ohorontsi-vybyly-telefon-zhurnalistu-procherka-ta-vydalyly-vidznyiati-fajly-i40283>

²⁰<https://zmina.info/news/pid-chas-preskonferencziyi-shhodo-peresliduvan-bilorusiv-v-ukrayini-predstavnyczyu-zmina-atakuvaly-cherez-sms-bombing/>

²¹<https://detector.media/community/article/190484/2021-07-25-vlasnyk-vydannya-bukvy-opublikuvav-skrynshoty-z-pogrozamy-vid-golovy-pravoradykalnoi-organizatsii-s14-foto/>

²²<https://imi.org.ua/news/hersonskij-zhurnalistsi-pogrozhuut-ta-shlyut-obrazy-cherez-material-pro-dtp-i40383>

²³<https://bit.ly/3eHXQks> стор 21-32

²⁴<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98056449>

²⁵<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98195291>

²⁶<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98121261>

²⁷<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98296979>

²⁸<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98408899>

²⁹<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98373052>

³⁰<https://reyestr.court.gov.ua/Review/98378586>

Окремо варто зауважити, що в Єдиному державному реєстрі судових рішень продовжують з'являтися рішення у справах про захист честі, гідності і ділової репутації, в яких зміст спірної інформації прихований позначками “ІНФОРМАЦІЯ №_”, що унеможливує ознайомлення з відомостями, щодо яких заявлено позовні вимоги. Прикладами таких рішень є рішення Святошинського районного суду м. Києва від 16.07.2021 у справі № 759/6111/21³¹, рішенням Святошинського районного суду м. Києва від 16.07.2021 у справі № 759/5909/21³².

Неповне викладення обставин справи не дає можливості зрозуміти суть правопорушення, встановленого судом, а також мотиви суду при ухваленні рішення. Відтак, публікація подібних неповних текстів судових рішень із приховуванням значної частини інформації, важливої для громадського контролю, має ознаки порушення принципу гласності та публічності судових процесів та, зокрема, публічності судових рішень, а також права громадян на інформацію про діяльність судової влади.

3) Застосування способу правового захисту з порушенням вимог закону

- а) рішенням Святошинського районного суду м. Києва від 16.07.2021 у справі № 759/5909/21³³ відповідача зобов'язано **спростувати** інформацію, визнану судом недостовірною, **шляхом її видалення**, незважаючи на те, що спростування та видалення - це різні способи правового захисту;
- б) аналогічне рішення Святошинського районного суду м. Києва від 16.07.2021 у справі № 759/6111/21³⁴.

4) Зловживання процедурою встановлення фактів, що мають юридичне значення, для визнання недостовірною та спростування спірної інформації

- а) рішенням Дніпровського районного суду Дніпропетровської області від 23.06.2021 (оприлюднених у ЄДРСР 08.07.2021) у справі № 175/55/20³⁵ встановлено “*юридичний факт щодо недостовірності інформації, що принижує честь, гідність та ділову репутацію ОСОБА_1, яка була поширена на веб-сайті за посиланням: ІНФОРМАЦІЯ_1*” та спростувано її. Разом із тим, суд не перевіряв існування фактичного підґрунтя для спірних висловлювань (як це відбувається у справах позовного провадження), повністю поклавшись лише на докази, надані заявником, в резолютивній частині рішення не зазначив, яку конкретно інформацію він визнав недостовірною, не вказав, ким видана довідка про неможливість встановлення власника веб-сайту.
- б) рішенням Краматорського міського суду Донецької області від 17.06.2021 (оприлюдненим у ЄДРСР 09.07.2021) у справі № 234/4467/21³⁶ про встановлення факту неправомірного розповсюдження інформації та особистих даних, встановлення факту недостовірності інформації та її спростування заяву задоволено в повному обсязі. Ухвалюючи таке рішення суд спирався виключно на позицію заявника. В результаті, судом не враховано критичний характер спірних публікацій та не розмежовано факти і оціночні судження і, як наслідок, встановлено факт недостовірності всіх спірних повідомлень, а не конкретних фактів, поширених в публікаціях. Такий підхід все більше перетворюється в спосіб цензурування думок та критичних зауважень, що поширюються в мережі Інтернет.

5) Неналежне розмежування фактів та оціночних суджень

- а) заочним рішенням Печерського районного суду м. Києва від 12.04.2021 (оприлюдненим у ЄДРСР 05.07.2021) у справі № 757/47792/19-ц³⁷ визнано недостовірною спірну інформацію та зобов'язано її спростувати шляхом оприлюднення резолютивної частини рішення суду, стягнуто відшкодування моральної шкоди в сумі 5000 грн. та судові витрати.

Втім, як видно із мотивувальної частини рішення суд належним чином не розмежував факти та оціночні судження. Звертає на себе увагу той факт, що суд тлумачить спірні висловлювання виключно із застосуванням термінології, характерної для кримінального процесу. Він навіть не розглядає можливості використання слова “підозрюється” у широкому побутовому значенні цього слова, хоча, це було б доречно. Крім того, через вживання слів про порушення кримінальної справи “відносно особи” та “підозрюється” зроблено безапеляційний висновок про те, що “*посилання на*

³¹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98625617>

³² <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98625616>

³³ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98409517#>

³⁴ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98409519>

³⁵ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98106706>

³⁶ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98162255>

³⁷ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98013248>

конкретну фізичну особу у контексті її зв'язку з кримінальним провадженням та його розслідуванням можливо лише у випадку, коли особа перебуває у статусі підозрюваного, обвинуваченого або підсудного". Проте, такий підхід є надто "жорстким", оскільки він обмежує можливості використання згаданих слів у широкому їх значенні, зокрема так, як це тлумачить Академічний тлумачний словник³⁸. Сумнівним є також висновок суду про те, що вживання вищезазначених слів свідчить про те, що "Відповідачі стверджують про наявність зв'язку особи Позивача з досудовим розслідуванням та наявність даних або принаймні достатніх доказів, які підтверджують, що саме Позивач вчинив кримінальне правопорушення". На наш погляд, вживання слова "підозрюється" саме по собі свідчить про недоведеність факту вчинення кримінального правопорушення;

- б) рішенням Шевченківського районного суду м. Львова від 09.06.2021 (оприлюдненим у ЄДРСР 05.07.2021) у справі № 466/94/20³⁹ позов задоволено повністю, спірну інформацію визнано недостовірною, зобов'язано її спростувати та стягнуто судові витрати. Під час ухвалення рішення суд не розмежував належним чином факти та оціночні судження, не встановив чи існувала фактична основа для спірних висловлювань. В результаті ухвалено рішення про спростування висловлювань, які мають всі ознаки оціночних суджень, зокрема: "Тише багато, виконує мало обіцянок, ледь не найменше за всіх", - підрахували аналітики", "І, схоже, одразу почав капіталізувати мандат", що містить в собі оцінку діяльності позивача, як політика, з боку інших осіб;
- в) рішенням Бахмацького районного суду Чернігівської області від 20.07.2021 у справі № 728/343/21⁴⁰ визнано недостовірною інформацію, яку сам суд вважав образливою, і яка має всі ознаки оціночних суджень а саме: "Кто знает этих двух животных? То, что поменьше агрессивное и без намордника. А то, что побольше тупое, и не знает, что нельзя агрессивных собак привязывать возле супермаркета...»

Таким чином, у липні 2021 року зафіксовано **21 (двадцять одне) порушення цифрових прав** індивідуального характеру, яке стосується **права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі**.

2. Приватне життя та захист даних

1) Незаконне поширення персональних даних

- а) керівниця громадської організації "УкраїнаПрайд" Софія Лапіна повідомила про те, що ультраправі оприлюднили її особисті дані і погрожують їй розправою. Дописи про неї з'явилися на ультраправому телеграм-каналі "Катарсис" 15 липня: там виклали її контактні дані, після чого активістці почали надходити повідомлення образливого характеру та погрози вбивством. Усього, як стверджує правозахисниця, їх надійшло близько двохсот. Окрім того, як зауважує Софія Лапіна, зловмисники намагалися показати, що стежать за нею (писали її адресу), а напередодні їй зламали електронну пошту та намагались отримати доступ до банківського рахунку: їй стали надходити повідомлення, що хтось хоче оформити кредит на її ім'я або оплатити купівлі⁴¹;
- б) військовослужбовець ЗСУ зі Львівщини запостив у своєму акаунті в інстаграмі відео поцілунку з партнером. Після цього його особисті дані та посилання на соцмережі опублікували в праворадикальному телеграм-каналі і хлопцю почали надсилати погрози⁴².

Таким чином, у липні 2021 року зафіксовано **2 (два) порушення цифрових прав** індивідуального характеру, які стосуються **приватного життя та захисту даних**.

Загалом у липні 2021 виявлено 23 (двадцять три) порушення цифрових прав індивідуального характеру, з яких 21 (двадцять одне) - стосується порушень права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі та 2 (два) - порушення права на приватне життя і захист даних.

³⁸ <http://sum.in.ua/s/pidozrivaty>

³⁹ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98057765>

⁴⁰ <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98446588>

⁴¹ <https://zmina.info/news/ultrapravi-vyklaly-osobysti-dani-lgbt-aktyvistky-sofiyi-lapinoi-i-pogrozhuut-yij-rozpravoyu/>

⁴² <https://zmina.info/news/vijskovomu-zsu-pogrozhuut-ultrapravi-cherez-video-poczilunku-z-hlopczem/>

III. ПОТЕНЦІЙНІ ЗАГРОЗИ ДЛЯ СВОБОДИ СЛОВА ТА ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ В ІНТЕРНЕТІ В УКРАЇНІ

- 1) *Незаконний збір персональних даних, вразливості програмного забезпечення, які створюють можливості незаконного збору персональних даних*
- а) інформаційний центр міжнародних навчань Sea Breeze на своїй офіційній сторінці у Twitter попередив, що в українському сегменті Інтернет були помічені фейкові опитувальні анкети, адресовані військовослужбовцям. Анкети поширювались зловмисниками з метою збору персональних даних українських військових⁴³;
 - б) один з користувачів Twitter знайшов та оприлюднив 10/11 нову вразливість Windows, яка надає пароль адміністратора локальним користувачам, які потім можуть розширити свої можливості до адміністратора, надаючи їм повний доступ до системи⁴⁴.
- 2) *Поширення спам-розсилки, шкідливого контенту та програмного забезпечення*
- а) урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA попередила про фішинговий сайт, який імітує веб-сайт офіційного інтернет-представництва Президента України. Фішинговий сайт використовується для проведення кібератак та розповсюдження шкідливого програмного забезпечення⁴⁵;
 - б) в Україні спостерігається нова фішингова кампанія поширення зловмисного програмного забезпечення. Фішингові листи отримали кілька громадських активістів. Зловмисники використовують підроблене поле відправника: воно начебто надсилається з домену Національної поліції з адреси pg2[.]npu@police[.]gov[.]ua і темою листа на зразок: "Запит № ##### з Поліції від: 13.07.2021."⁴⁶;
 - в) компанія ESET виявила розповсюдження шкідливого ПЗ Android/FakeAdBlocker, яке відображає небажану рекламу та створює спам-події у календарях на пристроях з iOS та Android. Програма також може завантажувати інші шкідливі компоненти. Як зазначили у компанії, при натисканні на шкідливі рекламні оголошення жертви часто втрачають гроші, надсилаючи SMS за підвищеним тарифом, підписуючись на непотрібні послуги або завантажуючи банківські трояни, SMS-трояни та інші шкідливі програми. Для створення посилань на рекламу загроза використовує сервіси для скорочення URL-адрес⁴⁷.
- 3) *DDOS-атаки на веб-сайти та дата-центри, які потенційно можуть спричинити збій в роботі веб-сайтів, інші збої в роботі веб-ресурсів*
- а) користувачі скаржились на збої у роботі у застосунку "Дія". Зокрема, мова йшла про відсутність можливості перевірити наявність штрафів за порушення Правил дорожнього руху⁴⁸;
 - б) Держспецзв'язку нейтралізувала чергові кібератаки на офіційні веб-сайти Президента України та Служби безпеки України. Повідомляється також про те, що Держспецзв'язку спостерігає збільшення кількості атак різних видів та кіберінцидентів. За пів року заблоковано понад 1,1 млн атак різних видів на державні інформаційні ресурси, крім того – заблоковано понад 250 DDoS-атак⁴⁹;
 - в) 22 липня 2021 більша частина Інтернету відключилась, внаслідок чого частина найпопулярніших сайтів, застосунків та сервісів перестали працювати, зокрема, UPS та FedEx, які згодом відновили роботу, Airbnb, Fidelity та інші, а також Steam, LastPass и PlayStation Network, які, як повідомлялось, певний час не могли працювати. Ймовірною причиною цього є збій в роботі Akamai, гіганта

⁴³ <https://twitter.com/ExSeaBreeze/status/1411097010992779264> та

<https://www.facebook.com/StratcomCentreUA/posts/148506950682627>

⁴⁴ <https://internetua.com/novaya-u-yazvimost-windows-10-11-raskryvaet-paroli-administratora-lokalnym-polzovatelyam>

⁴⁵ <https://cip.gov.ua/ua/news/budte-u-vazhni-viyavleno-fishingovii-sait-yakii-imituye-vebresurs-prezidenta-ukrayini>

⁴⁶ <https://www.facebook.com/dslua/posts/4279598618750291>

⁴⁷ <https://ms.detector.media/kiberbezpeka/post/27821/2021-07-21-v-ukraini-vyyavyly-rozpovsyudzhennya-shkidlyvogo-pz-androidfakeadblocker-eset/>

⁴⁸ <https://internetua.com/koristuvacsi-povidomlyuat-pro-zboyi-u-roboti-u-zastosunku-diya->

⁴⁹ https://cip.gov.ua/ua/news/derzhspetszv-yazku-neutralizovala-chergovi-kiberataki-na-saiti-organi-vladi?fbclid=IwAR0F6HMPNiObmCI6wiYhOFsqvOjDkiLdnQs7ZnJQtaaw_z4A75DdULnMvc%20

інтернет-безпеки, який надає компаніям послуги по організації мержі та доставці контенту. Орієнтовно об 11:00 по східноєвропейському часу Akamai повідомив про проблему з Edge DNS службою, яка має забезпечувати безперебійну та безпечну роботу сайтів, застосунків та служб⁵⁰.

- г) 26 липня 2021 користувачі інтернет-енциклопедії Wikipedia почали скаржитися на збій в роботі сервізу. За інформацією [Downdetector](#) збій відчули користувачі Німеччини, Великобританії, Австрії, Франції, Румунії, Іспанії, а також в — Україні. За даними сайту, чимало користувачів — 96 відсотків, — скаржилися на проблему з доступом до самого сайту, а 4% — скаржилися на проблему з входом під своїм обліковим записом⁵¹.

4) *Поширення спотвореної інформації*

- а) у США невідомі створили шахрайський сайт (<https://p-invest.site>), який є «клоном» сайту українського ПриватБанку. У зв'язку з цим українців попередили про нову схему шахрайства. За даними фахівців з кібербезпеки ПриватБанку, даний сайт є на 100% шахрайським та використовує посилання на неіснуючі інвестиційні проекти та компанії без їхньої згоди, а також незаконно використовує айдентику банку та інших юридичних осіб⁵²;
- б) шахраї почали фішинг-розсилку клієнтам Райффайзен Банку, щоб отримати доступ до їхніх рахунків. Ці розсилки містять посилання на сайти, які повністю дублюють Райффайзен Онлайн⁵³;
- в) Національний банк України попередив про випадки створення шахрайських сайтів, які видають себе за систему BankID НБУ⁵⁴.

Таким чином, у липні 2021 року під час моніторингу зафіксовано 12 (дванадцять) потенційних порушень цифрових прав.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що моніторинг порушень цифрових прав в Україні у липні 2021 року дозволив виявити:

- **10 (десять) фактів порушення цифрових прав загального характеру** у вигляді обмеження доступу до інтернету, а саме доступу до **понад 650 веб-ресурсів**;
- **23 (двадцять три) порушення цифрових прав індивідуального характеру, з яких:**
 - **21 (двадцять одне) порушення** яке стосується порушення права на свободу вираження поглядів у цифровому середовищі;
 - **2 (два) порушення** стосуються приватного життя та захисту даних.

Виявлено також **12 (дванадцять) потенційних порушень цифрових прав.**

Це дослідження проведено в межах проекту “Моніторинг ситуації зі свободою в Інтернеті в Україні”, що реалізується за фінансової підтримки [ABA ROLI Ukraine](#).

⁵⁰<https://internetua.com/na-dns-servisah-proizoshel-globalnyi-sboi-iz-za-kotorogo-otkluacsilas-csast-interneta>

⁵¹<https://ms.detector.media/internet/post/27856/2021-07-26-u-roboti-wikipedii-trapyvsya-globalnyy-zbiy/>

⁵²<https://www.facebook.com/sergaoleg/posts/4510161195683408>

⁵³<https://internetua.com/shahrayi-pidroblyau-at-saiti-raiffaizen-banku-i-kradut-groshi-z-rahunkiv-kliyentiv>

⁵⁴<https://bank.gov.ua/ua/news/all/viyavleno-shahrayskiy-sayt-scho-vidaye-sebe-za-sistemu-bankid-nbu>